

Vlaamse Vereniging

Autisme

Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen
Vakgroep Experimenteel-Klinische
en Gezondheidspsychologie
Onderzoeksgroep Ontwikkelingsstoornissen
Henri Dunantlaan 2
9000 Gent

ASKe-instrument

Instrument voor Autisme Specifieke Kwaliteitsevaluatie

Specifieke Evaluatiecriteria Scholen voor Buitengewoon Onderwijs

Uitvoering:

Jo Renty

Prof. Herbert Roeyers

ASKe-Instrument

Autisme Specifieke Kwaliteitsevaluatie

Specifieke Evaluatiecriteria Scholen voor Buitengewoon Onderwijs

1. INDIVIDUEEL HANDELINGSPLAN, GROEPSWERKPLAN EN SCHOOLWERKPLAN
  1. Individuele beeldvorming
  2. Individueel handelingsplan
  3. Groepswerkplan en schoolwerkplan

2. PERSOONLIJKE ONTWIKKELING
  4. Leeromgeving en lesmateriaal
  5. Inhoud
  6. Leerkracht, begeleider en autistisch denker
  7. Vrije tijd in de school

3. EMOTIONEEL EN SOCIAAL WELZIJN
  8. Emotioneel welzijn
  9. Empowerment
  10. Sociale integratie

4. FYSIEK WELZIJN
  11. Gezondheidsbehoeften
  12. Lichaamsbeweging

Specifieke Evaluatiecriteria Scholen voor Buitengewoon Onderwijs

1. INDIVIDUEEL HANDELINGSPLAN, GROEPSWERKPLAN EN SCHOOLWERKPLAN

Specifiek evaluatiecriterium 1 – Individuele beeldvorming

1. Bij elke leerling met een ASS wordt een individuele beeldvorming (assessment) uitgevoerd waarbij noden, vaardigheden en interesses in beeld gebracht worden.
2. Bij de opmaak van de individuele beeldvorming wordt rekening gehouden met de aanwezige, beschikbare informatie over de leerling met een ASS. Indien beschikbaar, wordt het dossier van de leerling vooraf grondig doorgenomen.
3. De beeldvorming geeft blijk van een begrip van ASS.
4. De beeldvorming vormt de basis voor toekomstige planning.
5. De beeldvorming wordt uitgevoerd op basis van verscheidene informatiebronnen, zoals:
  - informatie van gezin en ouders
  - informatie van de leerling met een ASS zelf
  - informatie van vroegere voorzieningen of scholen waar de leerling een beroep op deed
  - dagdagelijkse observatie
  - ontwikkelings- en functionele schalen en gestandaardiseerde observatiemethoden
  - specifieke metingen voor personen met een ASS
  - een overzicht van recente vooruitgang en functioneren van de leerling met een ASS
6. Er vindt een evaluatie plaats van spraak en communicatie op basis van gestandaardiseerde methodes, rapporten van de familie of andere leden van het sociaal netwerk en observaties van spontane communicatie.
7. De evolutie van iemand met een ASS wordt zeer regelmatig en accuraat bijgehouden en vormt een deel van de individuele beeldvorming.
8. Het evolutieverslag geeft de vooruitgang van de leerling met een ASS weer in relatie tot zijn persoonlijke ontwikkeling en autisme specifieke doelen.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 2 – Individueel handelingsplan

Indicatoren – Individueel handelingsplan

1. Elke leerling met een ASS heeft een individueel handelingsplan, gebaseerd op de individuele beeldvorming en de prioriteiten van de leerling met een ASS en zijn ouders.
2. Het individueel handelingsplan beschrijft ontwikkelings- en functionele behoeften, socio-emotionele en gedragsmatige behoeften.
3. Het individueel handelingsplan omvat minimaal doelen met betrekking tot:
  - 3.1 het welbevinden en de ontwikkeling van de leerling met een ASS op vlak van:
    - communicatie
    - sociale vaardigheden
    - gedrag en emotionele ontwikkeling / psychisch welbevinden
    - vrije tijdsvaardigheden
    - zelfredzaamheid en huishoudelijke vaardigheden
    - werkvaardigheden en werkgedrag
    - gezondheid en medische aspecten
    - motorische vaardigheden
    - functionele schoolse vaardigheden
  - 3.2 de relatie van de leerling met een ASS met de betrokken begeleiding en ondersteuning in het algemeen
  - 3.3 de relatie met de omgeving (b.v. wonen, vrije tijd, gezin, ...)
4. In de individuele handelingsplanning wordt aandacht besteed aan continuïteit van de ondersteuning en aan ondersteuning van veranderingen en overgangen.
5. Uit de individuele handelingsplanning blijkt de betrokkenheid van de leerling met een ASS (indien mogelijk), de ouders (en/of andere personen van het sociaal netwerk) en verschillende professionals (multi-disciplinair).
6. De doelen zijn:
  - 6.1 observeerbaar en/of meetbaar
  - 6.2 haalbaar en realistisch
  - 6.3 getimed
  - 6.4 specifiek
  - 6.5 gekozen om eveneens lange termijnobjectieven te bereiken
7. Het individueel handelingsplan beschrijft de aanpassingen die aangebracht moeten worden aan het programma en de omgeving en de pedagogische suggesties om de leerling te ondersteunen.

Indicatoren – Evaluatie van het individueel handelingsplan

8. Het planningsproces voorziet continue beeldvorming en verslaggeving. Daarnaast vindt er op regelmatige basis een formeel proces plaats waarbij de individuele handelingsplanning in kaart wordt gebracht en geëvalueerd.
9. De ouders (en/of personen van het sociaal netwerk) en de leerling met een ASS (indien mogelijk) worden als actieve en gelijkwaardige partner betrokken bij de evaluatie van het individueel handelingsplan.

10. Als er wijzigingen plaatsvinden in het individueel handelingsplan, worden de betreffende verslagen bezorgd aan alle professionelen die betrokken zijn bij het onderwijs en de ondersteuning van de leerling met een ASS.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 3 – Groepswerkplan en schoolwerkplan

De autismewerking wordt gekaderd binnen het schoolwerkplan van de school. Voor leerlingen met autisme die in een bepaalde pedagogische eenheid samen les krijgen wordt een groepswerkplan opgesteld. Omwille van de complexe ondersteuningsvraag van de leerling met een autismespectrumstoornis wordt de individuele handelingsplanning voor deze leerlingen meer uitgewerkt dan de groepswerkplanning.

Indicator – Groepswerkplan

1. Er is een geschreven groepswerkplan in de school waarin aandacht besteed wordt aan klasmanagement en de organisatie van de pedagogische eenheid waar kinderen met een ASS les krijgen.

Indicator – Schoolwerkplan

2. Het onderwijs- en ondersteuningsaanbod ten aanzien van leerlingen met een ASS is gekaderd binnen het schoolwerkplan. (Zie ook Algemeen Evaluatiecriterium 11)

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

2. PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Specifiek evaluatiecriterium 4 – Leeromgeving en lesmateriaal

Indicatoren – leeromgeving

1. Volgende omgevingen worden op zo een manier verduidelijkt dat de leerling met een ASS ondersteund wordt om de relevante informatie te herkennen:
  - klas
  - speelplaats
  - refter
  - toiletten
  - therapielokalen
  - zwembad
  - turnzaal
  - speeltuin
  - werkruimtes of ateliers
  - ...
2. De omgeving is voldoende ruim en veilig.
3. Indien nodig, kunnen ruimtes duidelijk worden geïdentificeerd en kunnen deze als visuele houvast dienen voor specifieke activiteiten (b.v. ruimtes voor individueel en groepswork, specifieke ruimtes waaraan bepaalde activiteiten gekoppeld zijn).
4. De omgeving biedt materiële middelen aan (b.v. visuele ondersteuning zoals dagschema), individueel aangepast aan de noden van elke leerling met een ASS, zodat:
  - gebeurtenissen en activiteiten voorspelbaar worden
  - veranderingen geanticipeerd kunnen worden
  - verwachtingen begrepen worden

Indicatoren – lesmateriaal

5. Alle lesmateriaal is individueel aangepast aan de noden van de leerling met een ASS.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 5 – Inhoud

1. De inhoud is gebaseerd op een begrip van ASS en is relevant voor elke leerling met een ASS.
2. De inhoud is realistisch en motiverend voor de leerling met een ASS.
3. De inhoud wordt gedifferentieerd, rekening houdend met de individuele behoeften van de leerling met een ASS.
4. Er worden voldoende mogelijkheden geboden voor probleemoplossend denken en/of handelen.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 6 – Leerkracht, begeleider en autistisch denker

1. De leerkracht vertrekt in zijn dagelijks handelen van het autistisch denken. Dit vormt het uitgangspunt voor aangepaste methoden en organisatie van de activiteiten.
2. Activiteiten hebben een duidelijk begin, midden, einde en overgang en dat wordt visueel ondersteund.
3. De verhouding tussen 'inspanning' en 'ontspanning' is aangepast aan de individuele noden van de leerling met een ASS.
4. De verhouding tussen klas-, groeps- en individueel werk is aangepast aan de individuele noden van de leerling met een ASS.
5. Leeractiviteiten worden georganiseerd met behulp van taakanalyses en oplossingsmodellen.
6. De organisatie van de omgeving houdt rekening met de leerbehoeften van de leerling met een ASS.
7. Er wordt rekening gehouden met mogelijke sensorïele problematiek bij de leerling met een ASS.
8. De duur en het tempo van de activiteiten (ook buiten de klas) houdt rekening met de individuele noden van de leerling met een ASS.
9. Interactie en samenwerking worden aangemoedigd, zowel tussen leerlingen onderling als met de leerkracht.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 7 – Vrije tijd in de school

1. De leerling met een ASS wordt ondersteund bij het maken van geïnformeerde keuzes met betrekking tot vrije tijds- en ontspanningsactiviteiten.
2. Activiteiten worden zo georganiseerd en begeleid dat rekening gehouden wordt met de individuele noden van de leerling met een ASS.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

3. EMOTIONEEL EN SOCIAAL WELZIJN

Specifiek evaluatiecriterium 8 – Emotioneel welzijn

1. Er wordt een beleid gevoerd waarbij er aandacht is voor het bevorderen van het emotioneel welzijn van de leerling met een ASS op de school.
2. De individualiteit, privacy en waardigheid van de individuele persoon met een ASS wordt gerespecteerd.
3. De leerling met een ASS heeft een vertrouwensleerkracht/-opvoeder die waakt over het emotioneel welbevinden van de leerling enerzijds en die anderzijds fungeert als aanspreekpunt voor de leerling zelf bij emotionele of andere moeilijkheden.
4. De leerling met een ASS heeft inspraak bij het kiezen van een vertrouwensleerkracht/-opvoeder.
5. Er wordt gewerkt aan het inzicht van de leerling in zijn of haar autisme. Hierbij wordt tevens aandacht geschonken aan het werken aan een positief zelfbeeld.
6. Toekomstplanning gebeurt in overleg met de leerling met een ASS en omvat realistische doelen.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 9 – Empowerment

1. Als basis voor de praktijk, voert de school een beleid dat (ondersteunde) onafhankelijkheid van de leerling met een ASS bevordert.
2. De ontwikkeling van vaardigheden met betrekking tot (ondersteunde) onafhankelijkheid vormt een doelstelling in het individueel handelingsplan.
3. De school erkent en bevordert het evenwicht tussen beschermen van kwetsbare personen en bevorderen van (ondersteunde) onafhankelijkheid. Dit is gebaseerd op een beeldvorming (assessment) van risico's.
4. Wanneer nodig zijn ouders en/of personen van het sociaal netwerk beschikbaar om de leerling met een ASS te ondersteunen bij het werken aan (ondersteunde) onafhankelijkheid.
5. De omgeving en het programma zijn aangepast opdat de leerling met een ASS bij het uitoefenen van vaardigheden slechts een minimum aan ondersteuning zou nodig hebben.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 10 – Sociale Integratie

1. In het individueel handelingsplan wordt aandacht besteed aan het bevorderen van deelname aan het gemeenschapsleven buiten de school.
2. Het programma voorziet gelegenheden om met leeftijdsgenoten zonder beperking om te gaan, zowel in informele als geplande contacten.
3. Er zijn specifieke beleidsmaatregelen met betrekking tot de organisatie van extra muros-activiteiten die tegemoetkomen aan individuele noden.
4. In het contact met leeftijdsgenoten zonder beperking krijgt de leerling ondersteuning om succesvolle interacties te bevorderen.
5. Indien in het individueel handelingsplan aandacht besteed wordt aan sociale integratie van de leerling met een ASS, dan wordt voorzien dat leeftijdsgenoten uit het gewoon onderwijs informatie over ASS en ondersteuning krijgen om spontane en betekenisvolle interacties te vergemakkelijken en aan te moedigen.
6. Rekening houdend met de individuele noden van de leerling wordt er gestreefd naar een (her)integratie in het gewoon onderwijs, met de gepaste ondersteuning.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

4. FYSIEK WELZIJN

Specifiek evaluatiecriterium 11 – Gezondheidsbehoeften

1. Het schoolteam heeft een zicht op de gezondheidstoestand en de gezondheidsbehoeften van de leerling met een ASS.
2. Gezondheids- en medische informatie is toegankelijk, beschikbaar en accuraat.
3. De school heeft – zoveel als nodig – toegang tot medische diensten voor medische ondersteuning of advies.
4. Indien nodig, is er personeelstraining met betrekking tot specifieke gezondheidsbehoeften van de leerling met een ASS; b.v. epilepsie.
5. Er wordt overlegd met de ouders (en/of leden van het sociaal netwerk) betreffende gezondheidsaspecten van de leerling met een ASS.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>

Specifiek evaluatiecriterium 12 – Lichaamsbeweging

1. Er wordt rekening gehouden met de individuele behoeften van de leerling met een ASS betreffende lichaamsbeweging.
2. De voorziening erkent en beantwoordt aan de nood aan lichaamsbeweging als een middel om angst te verlagen en stress te ontladen bij sommige leerlingen met een ASS.
3. Er wordt rekening gehouden met mogelijke motorische of medische problemen bij de leerling met een ASS wanneer activiteiten voor lichaamsbeweging georganiseerd worden.
4. Bij het organiseren van bewegingsactiviteiten in groep, schenkt men aandacht aan het sociale aspect van de activiteit.

<i>Hoe komen deze indicatoren tot uiting in de school ?</i>	<i>Is er een ontwikkelingsbehoefte op vlak van deze indicatoren ?</i>